

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. V Ljubljani, 31. julija 1913. Letnik XXX.

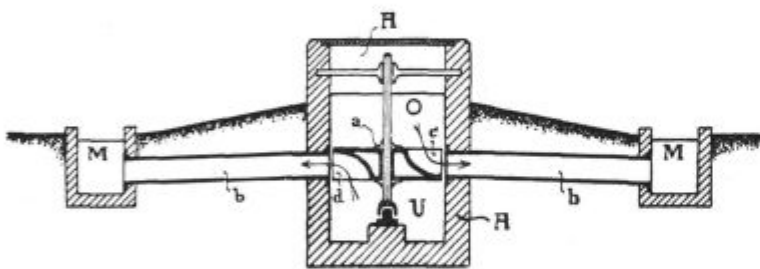
Obseg: Vodogon. — Dajte svoje hčere v kmetijsko gospodinjstvo šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. — Lanska in bodoča vinska letina in vinska kupčija. — Preprosta sredstva proti živalskim ušem. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — **Perutninar:** Plimetke. — Kako se določi starost pri peru nini. — Kakšno je čisto jajce. — Zakaj kokodaka kokoš, kadar znese jajce. — Mehke noge pri piščancih ali krivica (rachitis). — Tekme v nesenju. — Perutninarske vesti. — **Inserati**

Vodogon. (Hydropulsor.)

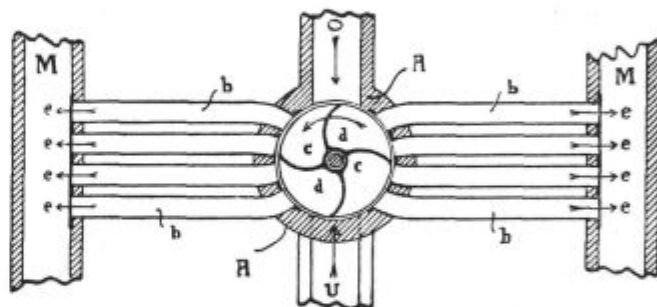
(Konec.)

Živa sila delovne vode vleče spodnjo vodo po sesalni cevi navzgor, spodnja voda pa s svojo težo deluje v nasprotno smer. Dokler je sila delovne vode večja kakor teža spodnje vode, se voda dviga v sesalni cevi; preden pa je sila delovne vode toliko oslabela, da bi jo utegnila spodnja voda premagati in

nih mnogo odvajalnih cevi. To nam zelo nazorno kaže podoba 88. in 89., kjer pšice zaznamujejo smer vodnega gibanja. Podoba 88. kaže navpičen prerez sesalnega vodogona, ki nam vse ono, o čemer smo se poučili pri premostrivanju 85. podobe, še bolj jasno stavi pred oči. Podoba 89. pa kaže iste slike temeljni načrt, oziroma vodoravni prerez ali pogled od zgoraj. Nasredi podobe vidimo štiridelen obratni kotač in okrog njega je razporejenih osem odvajalnih cevi, ki odvajajo vtisnjeno in vsesano vodo. Stene v obratnem

Podoba 88.

Podoba 89.

bi začela nazaj odtekat, se obratni kotač zopet zasuče, zopet začne dotekati delovna voda, da dá odtekajoči vodi v odvajalni cevi nov pogon itd. kakor prej, tako da se to delovanje vrši neprestano.

Enako se vrši delo na desni strani, in sicer izmenoma z levo stranjo, tako da se v eni odvajalni cevi naprej potiska od zgoraj dotekajoča delovna voda, druga pa sesa spodnjo vodo in obratno.

Da je delo uspešnejše, so tudi sesalni vodogoni tako prirejeni, da je okrog obratnega kotača razvršče-

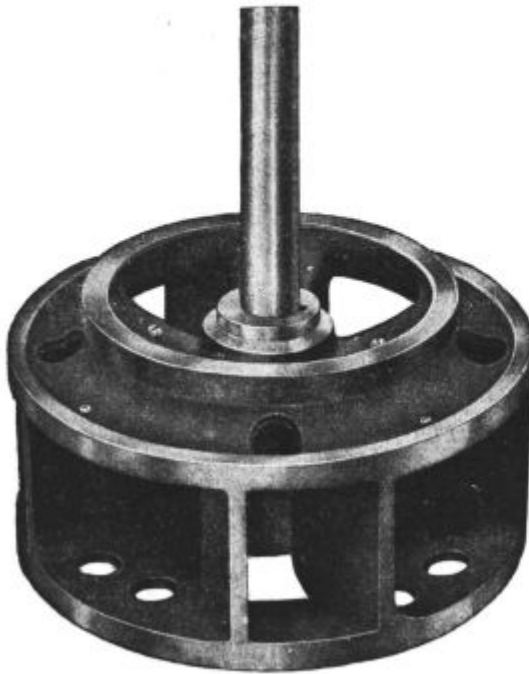
kotaču, ki ločijo posamezne prekate, so zakrivljene kakor lopate pri turbini. Vsled tega suče voda kotač, kadar stopi vanj in se vpre v zavite stene.

Podoba 90. nam kaže obratni kotač sam (izsnet). Prekati, kamor doteka delovna voda od zgoraj, so zgoraj odprti, spodaj zaprti. Skoz zgornje odprtine dotekajoča voda teče — ker je kotač na obodu odprt — v odvajalne cevi. (Na podobi vidimo v vsakem prekatu za delovno vodo v spodnji steni tudi dve luknji. Skoz te luknje stopi delovna voda pod kotač, ga tišči kvi-

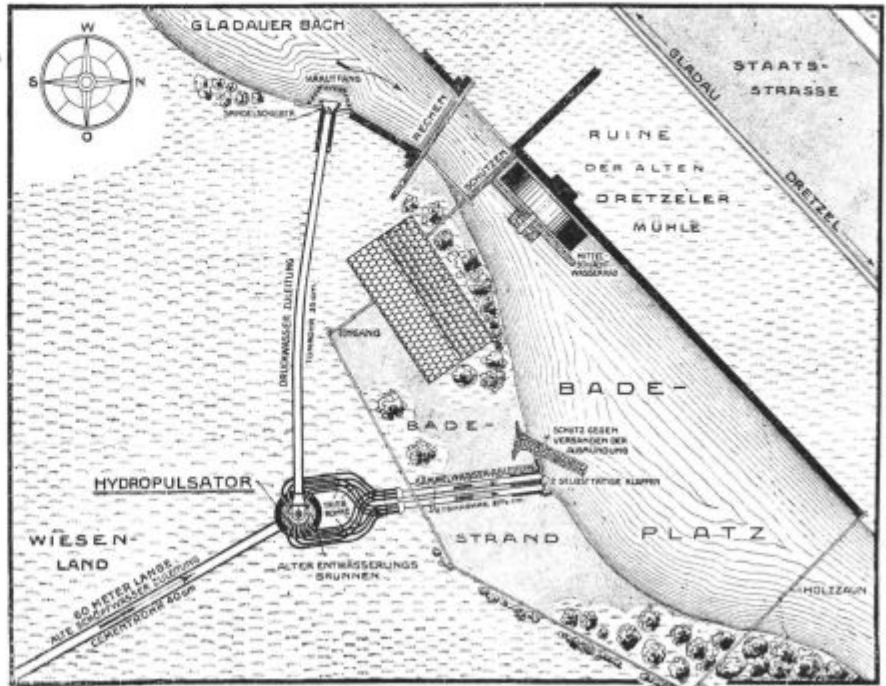
šku ter tako umanjuje škodljivost pritiska v kotač dotekajoče delovne vode.)

Prekati za vsesano vodo so seveda spodaj odprti, zgoraj zaprti. (Skozi luknje v zgornji steni stopi nekoliko vsesane vode, da zapre prostor nad kotačem.)

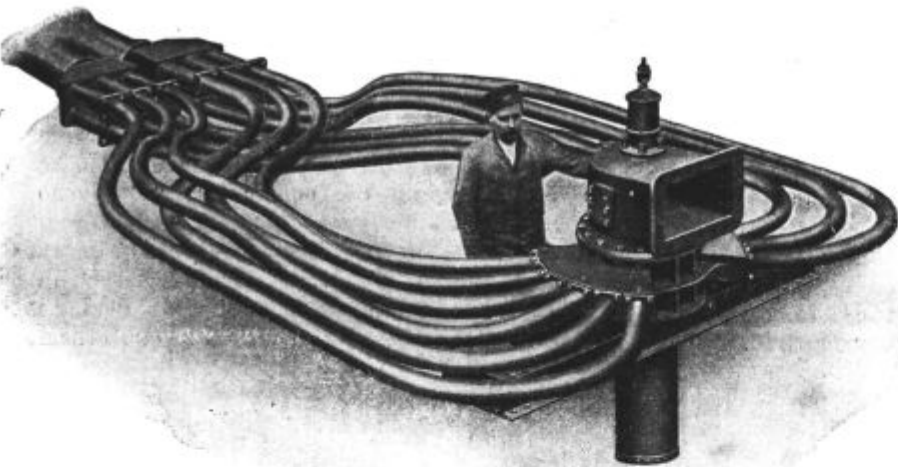
sicer v star vodnjak, kamor doteka od jugozapada voda iz osuševalnih jarkov. Iz potoka je od severne strani napeljana v vodogon delovna voda, ki naj opravlja osuševalno delo. Vodogon ima 12 odvajalnih cevi, ki se združujejo v dva odtoka (glej pod 92.).

Podoba 90.

Podoba 91.

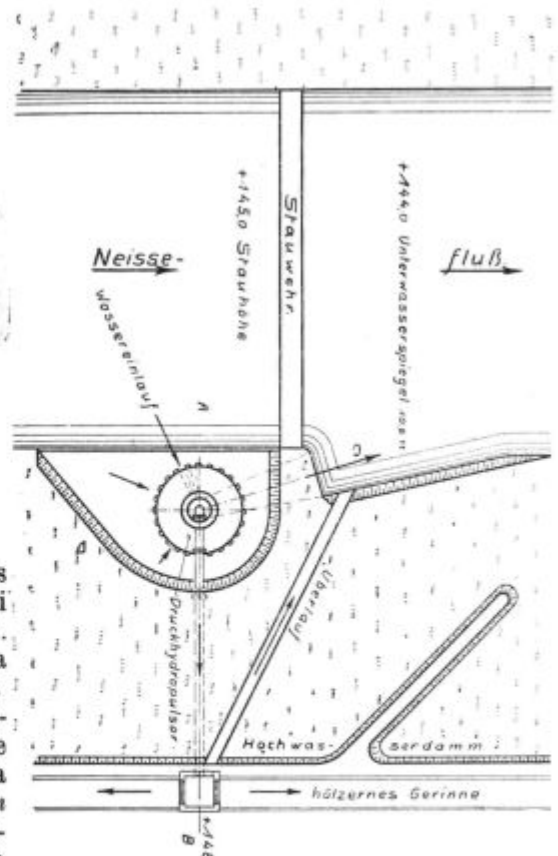
Podoba 92.

Tak vodogon se z uspehom rabi za osuševanje nižin ob kaki tekoči vodi, ki nimajo zadostnega padca, da bi bilo mogoče vodo odpeljati, vendar pa toliko, da se more delovna voda napeljati v vodogon. Podoba 91. nam kaže zgled takega osuševanja.

Na desnem bregu potoka (na podobi na levi strani) leži nekoliko preveč moker travnik drécelške graščine na Saksonskem. Svet je tako nizek in padec tako neznamenit, da ni mogoče zvršiti osuševalnih naprav. Da bi svet boljše, so z mlinskim vodnim kelesom združili sesalko, ki naj bi odvajala vodo. Ta naprava pa nikakor ni zadoščala in je bila prav pogosto potrta, da jo je vedno bilo treba popravljati. Vsled tega je bilo delo nedostavno in drago.

Opustili so to napravo ter postavili vodogon, in

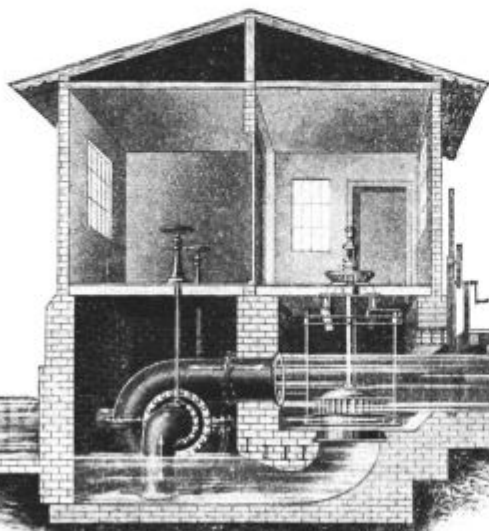
Njegov naris je viden tudi na podobi 91. V resnici je pa vsa naprava pod zemljo, tako da se ne vidi. Delovna voda ima 1 m padca, vodogon pa sesa vodo 1-20 m visoko ter je na uro odpelje 72 m³ ali približno 21 l v sekundi. Delovne vode se pa porabi 130 m³ na uro ali 36 l v se-

Podoba 93.

kundi. To delo je tako veliko, da popolnoma zadošča v največji mokroti spomladi, dočim poleti, ko je svet bolj suh, zamaše en iztok, da vodogon deluje samo s polovično silo.*)

Za primer namakanja sveta nad tekočo vodo naj nam bo samo temeljni načrt, ki ga kaže podoba 93. Voda iz reke teče v vodogon na desnem bregu, vodogon jo pa dviga v jarek, od koder se razpeljuje po zemljišču, ki naj se namaka.

Podoba 94.

Naj omenim še en zanimiv primer. Na vodi z majhnim padcem bi radi postavili turbino, pa vodna sila ni zadostna, da bi jo gonila. Vodogon jim pomaga iz neprilike. Podoba 94. nam kaže, kako so v reko vzdali dvopredelno kolibo z občujočima predeloma. V zgornjem (desnem) predelu je umeščena turbina in iz njega tudi vodi dotok v vodogon v spodnjem (levem) predelu kolibe, ki izpod turbine sesa vodo. Na ta način si voda sama s pomočjo vodogona tako povečuje padec, da turbina more delovati. Podoba 95. nam kaže temeljni načrt te naprave. — Seveda bi bilo v tem slučaju mogoče pomagati tudi na ta način, da bi vodogon vodo dvigal na primerno višino in bi potem voda od tu gnala turbino.

Takih primerov bi lahko še več navedel, pa ni potrebno, ker nam že ti dosti jasno pričajo o gospodarskem pomenu vodogona. Vodogon nam more izborno služiti za dviganje in prevajanje vode z nižjega mesta na višje, za sesanje vode z nižjega mesta in njeno odvajanje, torej tudi za namakanje in osuševanje zemljišč, in z njegovo pomočjo se more tudi omogočiti

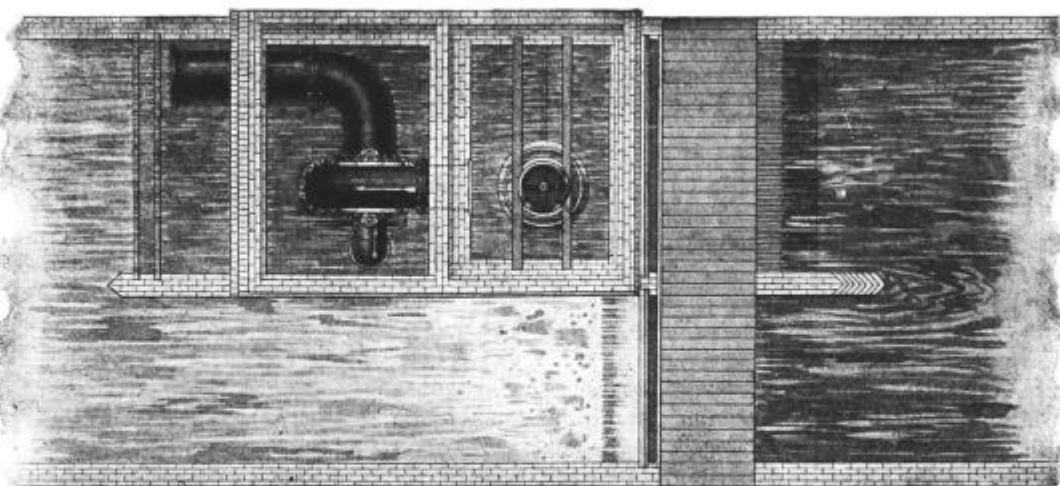
delovanje drugih delovnih strojev. Koliko sile tekoče vode z majhnim padcem bi se dalo s pomočjo vodogonov uspešno porabiti, ki nam sedaj brez hasni gre v izgubo!

Ker ni samo namen delovanju vodogonov različen, ampak so jako različne tudi razmere, kjer je vodogon potreben, zato je tudi obliko vodogona treba določiti vselej primerno vsakokratnim razmeram. Vsled tega imajo vodogoni najrazličnejše oblike.

Nedvomno so tudi pri nas kraji, kjer bi se nerabljenе vodne sile dale z uspehom porabiti, neugodne vodne razmere zboljšati, če bi se ljudje vedeli okoristiti s Salomonovo izborno iznajdbo (z vodogonom). Seveda neuk človek ne ve razsoditi razmer. V takem slučaju se je vselej treba obrniti do strokovnjaka, ker se tamkaj dobodo najboljša pojasnila. Pravico za izdelovanje in postavljanje vodogonov ima tvrdka „Otten-sener Eisenwerk A.-G. (Abteilung für Wasserbau), Altona-Ottensen“ na Nemškem. Kdor ima razmere, kjer bi mu utegnil vodogon koristiti, naj se obrne na to tvrdko; gotovo mu bo rada postregla. Tudi meni je dala gradivo za ta spis ter je posodila podobe. Fr. Štupar.

**Dajte svoje hčere v
kmetijsko gospodinj-
sko šolo c. kr. kmetij-
ske družbe kranjske
v Ljubljani!**

Eno najvažnejših vprašanj vzgoje ženske mladine je izobrazovanje deklet po dovršeni splošnji šolski naobrazbi. Dočim je poznejša vzgoja moške mladine za njen bodoči poklic urejena, preneha navadno vzgoja deklet po izstopu iz šole, kvečjemu se puste brez vsakega pravega načrta, da se uče nekoliko šivati in

Podoba 95.

kuhati. Hčere kmetovalcev pa za svoj poznejši strokovni poklic kot gospodinje v hišah s kmetijskimi posestvi sploh ne dobe nobene kmetijske izobrazbe, dasi je ta za gospodinje v naših razmerah neobhodno potrebna.

Gospodinje, soproge in matere naj postanejo večinoma vse hčere, ki naj za doto nimajo le denarja in bale, ampak naj postanejo žene, ki imajo jasen

*) Ta naprava je stala 3000 K in se vsled izbornega dela tako dobro obrestuje, da bo kmalu plačala vanjo vloženo glavnico.

vpogled v življenje, ki so sposobne, da s premislekom slede delovanju svojega moža in ga v potrebi z uspehom nadomeščajo; matere, ki ne poznajo le bistva otroka, ampak znajo tudi vse njegove dobre zasnove vzbuditi in pospeševati ter vse njegove sile enakomerno razviti; gospodinje, ki vso svojo moč posvete gospodinjstvu, ki vladajo v hiši z veseljem in z ljubeznijo in ki znajo vse rodbinsko življenje prepeljati z ljubeznijo, ki je neobhodno potrebna za procvit domače hiše.

Žalostno je in istočasno poniževalno, če se mora mlada gospodinja šele po poroki veliko učiti od svojih poslov, ali če jo morajo izučiti šele bridke izkušnje. Kakšna je škoda, če prične mati o napačni vzgoji otrok šele takrat premišljevali, ko je že prepozno.

Vsako ve dobro ceniti pravo strokovno izobrazbo mladeničev, in zato naj starši ne zamude poskrbeti tudi za strokovno naobrazbo svojih hčera, ki jim bo vsekako največ vredna dota, in to tem potom, da jih dajo v dobre kmetijske gospodinske šole. Če naj dobe hčere enako sinovom potrebno samostojnost, potem jih je k tej vzgojiti, in to preskrbi najbolje celoletna gospodinska šola.

V gospodinski šoli se na primeren način spojita teoretiški in praktični pouk. S skupnim bivanjem v zavodu se podani nauki v medsebojnem pogovoru poglobljajo, gojenke si druga drugi pomagajo pri delu in pri razumevanju. Učiteljice gospodinske šole (šolske sestre iz reda sv. Frančiška) stanujejo skupaj z gojenkami in so zato v neprestani dotiki pri skupnem delu in pri veselem družabnem življenju.

V vzgojnem oziru je še lažje spoznati velike prednosti gospodinske šole. Vsaka mati dobro pozna težkoče, ki ovirajo, hčer doma vzgojiti za dobro gospodinjico, in te težkoče so pri nas celo velike, ker naše gospodinjstvo vobče ni na zadostni višini in matere same večkrat niso sposobne, da bi svoje hčere kaj več ali česa boljšega naučile. Kako slabo je pri nas še skrbjeno za zdravstvo, snago in red v hiši, istotako za vse to v hlevu, in kako malo znajo še naše gospodinje denarno porabiti tisto, kar jim lahko nudi hlev, vrt, sadje, perutnina itd. Zato je pa najbolje za dekleta vti iz hiše, v tujino, in sicer v gospodinsko šolo, kjer skupno življenje v zavodu najbolj olajša to prehodno dobo dekleta, preden postane samostojna gospodinja. V gospodinski šoli pridejo skupaj največ le novinke; vse se isto uče, in to vzbudi veselje do dela in do dosege cilja. Gojenka v gospodinski šoli vsled razmer prisiljeno dobi samostojnost do gotove mere. Doma je mati skrbela za red v obleki, vse je pregledala in na vse je opozorila. V gospodinski šoli pa se mora hčerka, ki se smatra za dovolj doraslo dekle, učiti, da vse dogotovi v pravem času in prav; vsak nered se precej opazi in tudi kara. Tako je tudi z drugimi napakami in razvadami, ki jih je doma težko odpraviti ali premagati. V družbi se pa napake in razvade kratkoma ne trpe.

Ta vzgojni vpliv nadzorovane družbe gojenk v gospodinski šoli učinkuje trajno in preide končno bodočim gospodinjam v kri in meso. V šolo pridejo dekleta z vseh vetrov slovenske domovine, z različnimi lastnostmi, iz skromnih ter iz boljših razmer, ročne in nerodne ter različno nadarjene. To vse močno učinkuje na spopolnjenje in če treba na izpremembo duševnih lastnosti. Vodilna misel zavoda skrbi, da se vse zvrši v medsebojni ljubezni in v miru.

Iz vseh teh vzrokov je važno izbrati pravo go-

spodinsko šolo. Starši morajo vedeti, da v šoli vlada krščansko-nravni red, ki v delu in razveseljevanju premaga nevarnosti mladosti in čigar cilj je, dekleta vzgojiti za gospodinje po božji volji.

Enoletna kmetijska gospodinska šola c. kr. kmetijske družbe je nastanjena v posebni hiši v Marijanišču v Ljubljani, na Poljanski cesti. V hiši je vodovod in električna razsvetljava. Gojenke stanujejo v zavodu in so pod neprestanim nadzorstvom. Ravnateljstvo šole je izročeno za kmetijske šole izpršanemu učitelju, ki je istočasno družbeni uradnik, a vodstvo in nadzorstvo zavoda je poverjeno sestri prednici iz reda šolskih sester sv. Frančiška, ki ji pomagajo še druge sestre učiteljice ter razne moške učne moči za različne kmetijske in druge predmete. V šolskem letu 1912/13 je na tej šoli poleg ravnatelja sodelovalo, oziroma poučevalo, sedem sester učiteljic in sedem moških učnih moči.

Lanska in bodoča vinska letina in vinska kupčija.*)

Vkljub slabi lanski vinski letini na Dolenjskem in Štajerskem tarnajo sedaj naši vinogradniki, da ne morejo svojega pridelka spraviti v denar. In res se v več krajih dobe še prav znatne množine lanskega vina, pri nekterih večjih posestnikih in graščinah kar po 100—300 hl skupaj, ki se sedaj nihče več ne zmeni zanje.

Da sedaj za ta vina ni kupcev, ni vzrok morda slaba kakovost, kajti vsak vinotržec in gostilničar ve, da so se lanska vina, ki so bila jeseni res izredno kislila in bolj prazna, že do pomladi znatno zboljšala. Iskati je vzroka bolj v tem, da so se vinski kupci že jeseni založili z drugimi, milejšimi in krepkejšimi vipavskimi, goriškimi, istrskimi in dalmatinskimi vini in ker se je vinska poraba letos vsled visokih cen vobče jako zmanjšala, nasproti pa poraba piva znatno zvečšala. Kleti naših boljših gostilničarjev so še zadostno založene.

Razentega pa upajo vsi, da bo prihodnja, t. j. letošnja vinska letina v kakovostnem in količinskem oziru mnogo boljša od lanske, vsled česar rajši čakajo na novo vino. V tem oziru pa marsikdo lahko še prav pošteno obsedi.

Res je sicer, da kaže letos trta povsod, tudi kjer so bile spomladanske pozebe, prilično dobro, na Vipavskem, Goriškem, v Istri, Dalmaciji in na Tirolskem celo izvrstno, toda do trgatve imamo še daleč in med tem časom lahko hipoma nastopijo nepričakovani udarci. Suše se nam sicer letos, kakor kaže, ni več bati, pač pa lahko nastopijo vsled trajnega deževja in nestanovitnega, z deževjem in s solncem menjajočega se vremena naenkrat akutne trtne bolezni, zlasti peronospora in grozdna plesnoba, ob zoritvi in trgatvi pa gniloba, kar more na mah uničiti vse lepe nade.

Zato naj oni, ki morejo svoj lanski pridelek ohraniti, nikar preveč ne silijo k prodaji, ker to vino utegne jeseni imeti še jako dobro ceno. Lansko vino bo jeseni dobro došlo tudi v slučaju, da bi bila letošnja vinska letina v vsakem oziru dobra; kajti če bo letošnje grozdje prav dobro dozorelo, ne bo imelo veliko kisline, in zato bo lansko vino izborna za mešanje z novim.

Sedanje deževno vreme ne vpliva slabo na razvoj trte, a če bo še nekaj časa trajalo, bo seveda grozdje

*) Za zadnjo številko prepozno došlo.

Uredn.

v razvoju nekoliko zaostalo, posebno v bolj apnenih, soldanastih zemljah in nizkih legah, ker bodo trte vsled preobilne vlage in slabega usvajanja pričele bledeti.

Zato naj vsakdo, ko se bo zopet trajno zvrnilo, svoje vinograde takoj še enkrat prav dobro z 2% galico poskropi in obenem tudi požvepla, pri čemer je na grozdje posebno paziti, da ne ostane neposkropljeno. Fr. Gombač.

Preprosta sredstva proti živalskim ušem.

Gospodarji pogosto tožijo, da jim je živina ušiva in da nikakor ne morejo odpraviti te nesnage. Proti živalskim ušem se priporočajo mnoga sredstva, a so nekatera nevarna, druga niso pri roki itd. Zvedeni gospodarji priporočajo nekatera sredstva, ki jih ima vsak kmetovalec pri roki, ali pa jih vsaj lahko hitro dobi: to so smetana, olje (ribja mast) ter zmes lanene olja s petrolejem.

Smetana in olje, oziroma tolšča, seveda nimajo nič škodljivega v sebi, toda če se ušiva žival dobro namaže s katero tako snovjo, se dihalne odprtine uši zamažejo s tolščo in uši morajo poginiti, ker se poduše. Petrolej je sicer dobro sredstvo, toda nevarno, ker gre lahko živali tako v živo, da ji izpade dlaka. Če se pa petrolej zmeša z lanenim oljem, izgubi škodljivo svojstvo, in zmes je toliko uspešnejša, ker obe zmesnini delujeta proti ušem. V ta namen se laneno olje in petrolej deneta v enakih delih v kako steklenico ter se potem steklenica krepko trese, da nastane enakomerna zmes. V tej zmesi se potem napoji volnena cunj in s cunj se dobro drgnejo ušiva mesta. Dobro je, če se čez nekoliko časa žival umije z mlačno vodo. Ker se redkokdaj takoj prvič uničijo vse uši, ampak se zopet nalezejo ali izvale, je dobro čez nekaj dni mazanje ponoviti. Najboljše sredstvo proti ušem je pa snaga in pridno oskrbovanje. F. Š.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa **gospodarska vprašanja**, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, ostali pa v „Listnico uredništva“. Odgovarja se le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom, v „Kmetovalcu“ se pri vprašanju pristavi pričetne črke imena in kraja. Če vprašalec ne želi drugače. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na prepozno došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso gospodarska in odgovori nanja niso splošno poučni in zanimivi, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priloženih 50 h v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu.

Vprašanje 151. Mojemu konju nekaj časa sem nekaj poka v kolenih prvih nog, kadar se prestopa. V zadnjem času konj tudi nekoliko šepa. Dozdeva se mi, da ima konj bolečine v nogah, zlasti kadar stopa navzdol. Je li to **pokanje** v kolenih konja znamenje kake bolezni, in če je, kakšna bolezen je to in kako se zdravi? (F. V. v Š.)

Odgovor: Pokanje v nogah more imeti več vzrokov. Včasih prihaja to pokanje od kit, ki je pa brezpomembno. Pokanje pa tudi prihaja od strjene krvi, ki je iz kakega vzroka prišla med kosti tamkaj, kjer se druga ob drugo drgne, ali pa tudi, če se je od člena odkrnil košček kosti, in se drgneta dve kosti, ki nista gladki. Ker Vaš konj nekoliko šepa, bo bržkone kriv eden zadnje imenovanih vzrokov pokanju v nogi, zato Vam priporočamo poklicati živinozdravnika, ki Vam pravočasno da navodilo, kaj je storiti, preden se bolezen utegne razhuditi.

Vprašanje 152. Plemenska svinja, ki ima že dlje časa odstavljene pujske, se še vedno vede, kakor bi imela pujske pri sebi. Zlasti takrat, ko se ji krma poklada, prične krohljati in ne mara nič jesti. Sosedje pravijo, da **svinjo mora sesa**, česar pa ne morem verjeti, ker je druga svinja poleg nje dobro rejena in dobro uspeva. Kakšno bolezen ima ta svinja? (J. U. v G.)

Odgovor: Bolezen prasičev, ki ljudje o njej pravijo, da jih mora sesa, je posledica pokvarjenih prebavil in prehlajenja. Taki prasiči krohljajo, kakor bi dožili, nimajo teka, se vsedajo kakor psi na zadnje noge in jih noge bole. Tako bolnim prasičem je dajati lahko prebavno krmo, ki jih odprte drži, spuščati jih je mnogo na prosto, kjer se morejo solnčiti, ter jim je dajati v svinjak dovolj gorke stelje. Zlasti je prasiče varovati pred vsakim prepihom, saj bolezen najbolj povzroča slaba tla v svinjaku, ki imajo špranje in spodaj votel prostor, da more mrzel zrak skozi pihati. Predvsem je seveda tla popraviti. Če prasiče noge bole, jim jih je večkrat na dan natreti z gorkim ribjim oljem. Bolezen je težko ozdravljiva in je tako bolnega prasiča kolikor mogoče kmalu zaklati.

Vprašanje 153. Na kak način postanejo česnje črvive, dasiravno ni opaziti nobenega vbodljaja od zalege. Posebno črvive so vlišnje in pa vinske česnje. (F. P. v L.)

Odgovor: Česnje dela črvive ličinka česnjeve muhe. Ker česnjeva muha leta okoli meseca junija in julija ter odlaga v česnje svoja jajčeca, ki se iz njih razvijejo ličinke (črvi), zato so navadno črvive le pozno zoreče česnje. Edino sredstvo proti črvičnosti česnej je globoko prekopanje zemlje spomladi okoli drevja, kjer prezimujejo bube česnjeve muhe, in vrhutega je vse odpadle črvive česnje zanesljivo uničiti z zalego vred.

Vprašanje 154. Nameravam travnik z ilovnato zemljo opustiti ter ga pogozditi. Ali svetujete pogozdenje z macesnom ali s smrekami? Kdaj je najboljši čas za saditev gozdnega drevja? (J. R. v N.)

Odgovor: Ker macesen daje dober les le v dosti visokih višavah, Vam vsekako priporočamo, da svoj travnik rajši pogozdite s smrekami, dasi macesen v pričetku tudi v nižavah dobro rase, a pozneje postane malovreden. Iz mnogih vzrokov se priporoča gozdno drevje saditi le spomladi.

Vprašanje 155. Kako naj postopam proti sosedu, da veter ne bo prinašal iz njegovega gozda listja na moj travnik, kar mi dela veliko nepriliko? Spomladi pač listje lahko pograbilim s travnika, a pozneje tega ne morem več storiti vsled velike trave, ter mi listje vso travo zaduši. (C. C. v L.)

Odgovor: Ker sosed ni odgovoren za nepriliko, ki jo povzroča veter, zato nimate nikakega sredstva, da bi v tem slučaju mogli kaj ukreniti proti njemu.

Vprašanje 156. Imam veliko orehovega drevja, ki je zelo vejnato in nekatere veje segajo celo do tal. Kdaj je najprimernejši čas iztrebiti orehovo drevje, oziroma požagati nepotrebne veje. (J. P. v N.)

Odgovor: Orehovo drevje se nikdar ne sme obrezovati v času, ko je muzevno, ker se iz nastalih ran izceja veliko vode, vsled česar se rane večajo in nerade zarasejo. Iz tega vzroka je orehovo drevje obrezovati prav pozno jeseni ali pred koncem zime, ker se v tem času ni več bati, da bi se sok izcejal iz ran.

Vprašanje 157. Vsejana turščica se je začela sušiti. Sredi ovenelih rastlin sem zapazil vsepolno zelenkastih in rdečih uši. Kako se zatirajo uši na koreninah turščice? (I. Z. v B.)

Odgovor: Na turščicnih koreninah se kaj rada zaplodi in hitro razmnožuje zelo škodljiva tuščična koreninska uš, zlasti tedaj, če se na enilnosti njivi zapored sadi turščica in se jeseni korenine ne porujejo in ne spravijo z njive. Od te uši napadene rastline prično hirati, slabo cveto in ne delajo storžev, in kadar je rastlina močno ušiva, takrat se popolnoma posuši. Kakor hitro se na bledečih steblih kažejo znamenja, da so uši na njih, se morajo vse bolehave rastline izrjaviti in z mrčesom vred pokončati. Najbolje je, če se na mestu sežgo. Kadar je turščica že velika in bi jo bilo škoda požgati, se poreže nad zemljo za živinsko klajo, a kocnji s koreninami vred se skrbno sežgo. Jeseni se od dozorele turščice vse korenine porujejo in istotako skrbno sežgo. Drugo leto na to njivo ne sme priti turščica.

Vprašanje 158. Mojemu konju sta pričela na zadnjih nogah bielja naprej uhajati, posebno kadar gre z brega dol. Od česa dobi konj to napako in kako jo je odpraviti? (K. S. v D.)

Odgovor: Uhajanje bielja naprej prihaja od oslavljenja kit, zlasti ob prenaporni rabi in če je konj slabo, t. j. za lego njegovega bielja nepravilno podkovan. Zdravljenje obstoji v ojačenju kit, k čemur da vsak živinozdravnik potrebno navodilo, ki je odvisno od stanja bolezni. Predvsem je treba takega konja varovati pred napornim delom, morda mu je celo treba dati večdneven popoln počitek, ter ga je dati tako podkovati, da že podkev ovira uhajanje bielja naprej.

Vprašanje 159. Kako veliki naj bodo svinjaki? (M. M. v D.)

Odgovor: Plemenska svinja z mladiči potrebuje $3\frac{1}{2}$ do $4\ m^2$ velik koč, in če je svinja izredno velikega plemena, tudi do $4\frac{3}{4}\ m^2$ prostora. Za velike pitance se računa $2\ m^2$, za plemenske mrjasce $3\frac{1}{2}$ do $4\ m^2$ in za mlade prasiče $\frac{3}{4}$ do $1\frac{1}{4}\ m^2$ prostora. Na podlagi teh števil in in če vračunite še potrebni prostor za hodnike, morete približno vedeti, kako velik svinjak Vam je potreben za Vaše razmere. Visokost svinjaka bodi $2\frac{1}{2}$ do $3\ m$.

Vprašanje 160. Kako se prasičim preženo črne uši, ki so se zaplodile in jih z ničimer ne morem pregnati? Svinjaki so betonirani. (A. G. v L.)

Odgovor: Ušiva mesta na prasičih dobro zmočite s tobakovo vodo, ki jo naredite, če vzamete dve žlici tobaknega izvlečka na liter vode. Vsaka uš, ki jo tobakova voda dodobrega zmochi, gotovo pogine, ne pa gnide, t. s. jajca uši, zato je treba to ravnanje vsakih pet dni ponoviti, dokler uši ne izginejo. Zatiranje uši je tudi zatagadelj dlje časa potrebno, ker mnogo uši pade v steljo, od koder pridejo nazaj na živali. Dokler niso uničene vse uši in gnide, toliko časa uživost ne preneha. Ne mažite ranjene kože s tobakovo vodo, ker je zelo strupena, kajti skozi rane se lahko žival s tobakovo vodo smrtnonevarno zastrupi.

Kmetijske novice.

Razstava prasičev v Št. Jerneju. C. kr. kmetijska družba priredi v torek, 16. septembra t. l. v Št. Jerneju razstavo prasičev v zvezi s premovanjem. Namen tej razstavi je, pokazati, kako je dolenjska prasičereja v zadnjih letih napredovala in v kateri meri jo bo kazalo nadalje pospeševati. V razstavo se sprejemajo le plemenski prasiči, namreč mrjasci in plemenske svinje, in sicer breje svinje in praseti. Kdor želi kaj razstaviti in se poganjati za premije, mora svoje živali prigrasiti do 15. avgusta t. l. pri svojem županstvu ali pa pri kmetijskem društvu v Št. Jerneju in mora povedati, kakšne živali in koliko število želi pripeljati v razstavo. Županstva po

sodnih okrajih Kostanjevica, Krško, Mokronog in Novo mesto so naprošena, da zbirajo prigrasila do 15. avgusta in jih potem nemudoma pošljejo kmetijskemu društvu v Št. Jerneju, ki mora pravočasno poskrbeti za napravo potrebnih ograj na razstavišču in za skupni seznam vseh razstavljalcev.

Tečaj za uporabo sadja in zelenjadi priredi kranjska kmetijska šola na Grmu od 1. do 5. septembra z naslednjim sporedom: V ponedeljek, 1. septembra od 2 do 4: Pomen konserviranja sadja in zelenjadi. Vzroki pokvarjenja sadja. V torek, 2. septembra od 8 do 10 dopoldne: Kipenje. Kisanje zelenjadi. Konserviranje zelenjadi v kozarcih in pušicah. Od 10 do 12: Praktične vaje. Popoldne od 2 do 4: Naprava mezge (zalzna mozge (povidla) in zdriza. Od 4 do 6: Praktične vaje v sadni kuhinji. V sredo, 3. septembra od 8 do 10 dopoldne: Vlaganje sadja v kozarce (naprava kompota). Shranjevanje sadnih konserv. Od 10 do 12: Praktične vaje v sadni kuhinji. Popoldne od 2 do 4: Naprava soka iz jagodičevja in drugega sadja. Od 4 do 6: Praktične vaje v sadni kuhinji. V četrtek, 4. septembra: Dopoldne od 8 do 10: Sušenje sadja in zelenjadi. Od 10 do 12: Praktične vaje v sušenju. Popoldne od 2 do 4: Obiranje in spravlanje (shranjevanje) sadja. Vlaganje sadja v zaboje, košarice in sode za kupčijo. V petek, dne 5. septembra: Dopoldne od 8 do 10: Naprava sadjevca (mošta). Sestava sadja in mošta. Kipenje mošta. Naprava octa. Od 10 do 12: Praktično razkazovanje v vinski kleti. Popoldne od 2 do 4: Ravnanje s sadjevcem, bolezni sadjevca in ravnanje s pokvarjenim sadjevcem. Od 4 do 5: Praktične vaje v vinski kleti. Predavanja od 1. do 4. septembra so namenjena v prvi vrsti našim gospodinjam in dekletam, 4. in 5. pa gospodarjem. Tečaja se je udeležiti vseh 5 dni ali pa tudi samo prve tri dni ali pa tudi zadnja dva dneva. Ker se sprejme z ozirom na praktične demonstracije le omejeno število udeležencev, se je treba prigrasiti do 17. avgusta. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega, ki za podporo pravočasno po dopisnici prosijo, povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po 1.50 K na dan. Vendar se izplača podpora le tistim, ki se jim je izrecno dovolila. Priglasilom je pristaviti tudi, ktere dneve se misli dotičnik tečaja udeležiti. Priglasila in prošnje za podporo je nasloviti na ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (pošta Kandija-Kranjsko).

Zakaj je v čebelarskih rojih tako malo trotov?

To vprašanje rešiti bo gotovo zanimalo široki svet. Zato so najuljudneje prošeni vsi cenjeni in spoštovani čebelarji in naravoslovci, da najpозnejše do petega avgusta svoje tozadnevne kratke obravnave pošljejo na naslov: Iv. Weixl, nadučitelj v pokoju, Maribor. Zofijin trg 3. Skupnost cenjenih nazorov, oziroma prepričanj p. n. udeležencev bo objavljena v avgustu ali pa v septembru t. l. Slavni slov. časniki so uljudno prošeni, da ponatisnejo to vabilo.

Družbene vesti.

* Novi celoletni tečaj gospodinjske šole c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične v prvi polovici meseca oktobra t. l. Gojenke, ki želijo vstopiti v to šolo, se morajo zgledati do 10. septembra t. l. Podrobni pogoji glede sprejema so objavljeni v razglasu med uradnimi vestmi današnje številke.

Razstavo in premovanje prasičev priredi c. kr. kmetijska družba meseca septembra v Št. Jerneju na Dolenjskem. Razglas o tej razstavi in premovanju je med uradnimi vestmi današnje številke.

Razstavo in premovanje perutnine priredi samostojni perutninarški odsek meseca septembra v

Št. Jerneju na Dolenjskem. Program te razstave in premovanja je v „Perutninarju“, ki je priložen današnji številki.

Izkazov o nadrobni oddaji modre galice, žvepla itd. po znižani ceni nekatere podružnice, županstva in druge korporacije še sedaj niso poslale družbi. Kmetijska družba potrebuje te izkaze nujno, da bo mogla tozadevne račune zaključiti in predložiti c. kr. deželni vladi. Da torej ne bo treba še posebej, potem c. kr. okrajnih glavarstev terjati polaganje teh računskih izkazov, prosi družba, da naj se ji takoj pošljejo.

* **Plačevanje blaga.** Gg. družbenim udom naznanjamo, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju. Družba mora sama vse potrebščine sproti plačevati in nima sredstev, da bi mogla na upanje dajati, zato tudi opozarjamo za plačilo odgovorne podružnične načelnike, da se istotako drže tega načela in da naj skrbijo za poravnavo vsakega družbenega računa tekom določenih 14 dni.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Rudninski superfosfat s 14% v vodi raztopne fosforove kisline po K 7—100 kg z vrečo vred. Pri naročilih na cele vagonse se pošlje superfosfat franko na vsako žel. postajo, vrhutega more družba dati 25 K popusta.

Tomasovo žlindro. Cena za nadrobno oddajo 18 odstotne žlindre v Ljubljani je K 7—, 100 kg.

Kalijevo sol po K 12-60 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 42% kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—14% kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Amonijev sulfat po 36—K 100 kg iz Ljubljane. To dušičnato gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirju, ozimini itd., in sicer v zvezi s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozarjamo na spise: „Gnojenje vinogradov“ v peti in šesti številki in „Gnojenje travnikov spomladi s posebnim ozirom na umetna dušičnata gnojila“ v šesti številki letošnjega „Kmetovalca“.

Mešano umetno gnojilo (vinogradniško gnojilo), ki ima 10% v vodi raztopne fosforove kisline, 10% žveplenokislega kalija in 4% amonijevega dušika, oddaja družba po 17 K 50 h 100 kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetnagnojila“ v 3. številki lanskega „Kmetovalca“.)

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 12 K komad in za teleta, ovce in koze po 7 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, pa je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Tropine podzemeljskega oreha. Te tropine imajo zajamčeno 56 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe v sebi. Družba je ugodno kupila večjo množino in jih oddaja

po 20 K 100 kg iz Ljubljane. Prof. dr. Pott pravi v svoji knjigi o krmilih: „Orehove tropine se morajo prištevati najmočnejšim dušičnatim in najlažje prebavnim rastlinskim močnim krmilom; odlikujejo se posebno po večji vsebini beljakovin.“ Tudi mi jih priporočamo našim udom, ki imajo živino navajeno na krmljenje z močnimi krmili; dobivajo se v vrečah po 75 kg.

Lanene tropine, ki so zelo priljubljene, ima družba vedno v zalogi. Stanejo K 21.—100 kg v Ljubljani, v vrečah po 50 kg.

Sezamove tropine. Družba je zopet ugodno kupila večje množine najfinije zmletih sezamovih tropin in jih oddaja po znižani ceni K 19—100 kg iz Ljubljane. Te tropine družba jako priporoča. Vsebujejo jamčeno 50 odstotkov beljakovin in maščobe in se dobivajo le v vrečah po 75 kg. Živinorejce opozarjamo na spis „Krmljenje z oljnimi tropinami“, ki je izšel v „Kmetovalcu“ in ki ga v obliki „Gospodarskih navodil“ na zahtevanje vsakomur brezplačno pošljemo. — Priporočati je umnim gospodarjem, da si čimprej priskrbe zadostno množino teh tropin. Pri odjemu pol ali celega vagona more dati družba znaten popust.

Sladkornata močna krmila kot okrepčujočo primes k drugim krmilom ima odslej naša c. kr. kmetijska družba v zalogi ter jih oddaja le v celih vrečah po 50 kg, in sicer mešanice za pitanje ter za molzne krave po 19 K 100 kg z vrečami vred iz družbenega skladišča ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Opozarjamo na spis „Sladkornata močna krmila“ v 2. št. lanskega „Kmetovalca“, ki pojasnjuje naravo, učinek in način pokladanja sladkornatih močnih krmil.

Klajno apno, 38—42%, oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 22 kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 h kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljate na zunan se še posebej zaračunaj za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi šupami za živino.

Živinsko sol priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini na morejo kupiti po 7 K 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tiste naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanje denar naprej pošlje.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani
priredi

v Št. Jerneju dne 16. septembra 1913

razstavo prasičev

na ondotnem semnjišču.

Namen razstavi in delitvi premij je, da se prasičerejci tega okraja pouče o dosedanjem napredku in se spodbude k nadaljnjemu izboljševanju svoje reje.

Določila za razstavo:

1. Pravico do premij imajo prasičerejci iz sodnih okrajev Kostanjevica, Krško, Mokronog in Novo mesto.

2. Kdor želi razstaviti svoje živali, mora to priglasiti do 15. avgusta pri svojem županstvu ali pa pri kmetijskem društvu v Št. Jerneju.

3. Priglašene živali morajo biti najmanj pol leta že lastnina dotičnega gospodarja, kar je dokazati s pričevalom županstva.

4. V razstavo se pripuščajo:

- a) mrjasci od pol leta starosti naprej;
- b) svinje, ki so breje ali pa s praseti.

5. Za lepe živali so določene naslednje premije:

I. Za mrjasci 20 premij, 10 po 20 K in 10 po 10 K.

II. Za svinje 20 premij, 10 po 20 K in 10 po 10 K.

Do osmih dopoldne morajo biti vse živali na svojem mestu na semnjišču, mrjasci posebej in svinje posebej, in sicer v ograjah, ki jih posameznikom odkaže rastavni odbor.

Vsak razstavljalec mora s seboj prinesiti za razstavljene živali živinski potni list.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske

V Ljubljani, dne 10. julija 1913.

Francišek Povše,
predsednik.

Gustav Pirc,
ravnatelj.

Razglas

o sprejemu gojenk v gospodinjstvo šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi polovici meseca oktobra se otvori petnajsti tečaj gospodinjstvene šole. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Franciške. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjstven knjigovodstvo ter v ravnanje z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privaditju nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 35 K, ali za ves tečaj 385 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk;

2. znati čitati, pisati in računati;

3. predložiti zdravniško pričevalo, da so zdrave;

4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško pričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 10. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjstvo šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Prošnje za sprejem bodo rešene med 20. in 25. septembrom.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. julija 1912.

Razglas.

o priznanju mesečnih nagrad onim lastnikom subvencijskih bikov, ki jih imajo čez dve leti za pleme.

Za subvencijske bika, ki jih oddaja c. kr. kmetijska družba kranjska s pomočjo državne ali deželne podpore po znižani ceni kranjskim živinorejcem s pogojem, da jih imajo najmanj dve leti za pleme, obljubi podpisani glavni odbor 10 K mesečne nagrade tistim bikorejcem, ki odkazane jim subvencijske bika imajo čez določeni dveletni rok. To mesečno nagrado more glavni odbor po svojem preudarku zvišati do 20 K. Te mesečne nagrade imajo namen, da bikorejci v prosep živinoreje z biki pravilneje ravna, kajti škoda je, če pride dober bik še pri polni moči nepotrebnem v klavnico. Plemenski biki so dlje časa rabni za pleme, če se z njimi lepo ravna, če se pravilno krmijo in oskrbujejo in če se skrbijo za zadostno gibanje bikov na prostem, bodisi na tekalščih, na paši ali v vpreganju. Kakor je primerno vpreganje plemenskih bikov zelo priporočeno, tako je nespametna premočna raba plemenskih bikov za delo, ker jim predolgotrajno ali prenaporno delo zelo škoduje.

Pogoji, ki se pod njimi te mesečne nagrade obljubijo in končno izplačajo, so nastopni:

1. Kdor računa na te mesečne nagrade za svojega subvencijskega bika, mora to pred koncem drugega obveznega leta, torej pravočasno podpisnemu glavni odboru naznaniti, ki da po svojih zaupnikih bika poprej pregledati. Če dotični zaupnik izjavi, da kaže subvencijskega bika pridržati čez dve leti za pleme, potem šele ima dotični bikorejec pravico, da mu podpisani glavni odbor mesečne nagrade obljubi. Kdor svojega subvencijskega bika za nadaljnjo, t. j. čez dveletno rabo za pleme ni prijavil, nima pravice do teh mesečnih nagrad. Nagrade se vsakokrat obljubijo pogojno le za prihodnje 4 mesece in se zato bik od zaupnikov vsake štiri mesece pregleda, če ga kaže še naprej za pleme obdržati, torej je to naznanilo vsake štiri mesece ponoviti.

2. Obljubljene mesečne nagrade se izplačajo le tistim lastnikom subvencijskih bikov, ki vodijo pravilno po zakonu predpisani skočni zapisnik, in tudi to le tedaj, če ima bik res zadosti krav, ki opravičujejo izplačanje nagrade. Tisti, ki imajo dva ali več bikov, dobe obljubljene nagrade le tedaj, če pride na vsakega bika dovolj krav, zato morajo za vsakega bika voditi poseben skočni zapisnik.

3. Vse obljubljene mesečne nagrade se izplačajo naenkrat, in sicer naknadno, kadar lastnik bika podpisanemu glavni odboru naznaní, da ga nima več za pleme, ali kadar družbeni zaupnik izreče, da bika ne kaže več imeti za pleme. Pri izplačanju se pa odračunijo tisti meseci, ko bik ni imel dovolj krav.

4. Prošnji za izplačilo obljubljenih mesečnih nagrad je priložiti vse tozadevne skočne zapisnike.

5. Podpisani glavni odbor presodi vsako tozadevno prošnjo na podlagi svojih poizvedeb ter končno veljavno določi, do katerega meseca je obljubljeno mesečno nagrado izplačati in če naj bo mesečna nagrada v izrednih slučajih večja kakor 10 K.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Osilnici ob Kolpi, ki bo v nedeljo, dne 10. avgusta 1913 ob treh popoldne pri načelniku Ivanu Kvaterniku v Osilnici št. 4.

S P O R E D :

1. Razgovor o povzdigi živinoreje, svinjereje itd.
2. Volitev odposlanca na občni zbor kmetijske družbe.
3. Razni pogovori in nasveti.
4. Slučajnosti.

V slučaju nesklepnosti ob določeni uri se bo občni zbor vršil pol ure pozneje, če se ga udeleži vsaj desetina vseh udov.

Kmetijska podružnica v Osilnici ob Kolpi,
dne 10. julija 1913.

Ivan Kvaternik, načelnik.

PERUTNINAR.

Uradno glasilo samostojnega perutninarskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Plimetke.

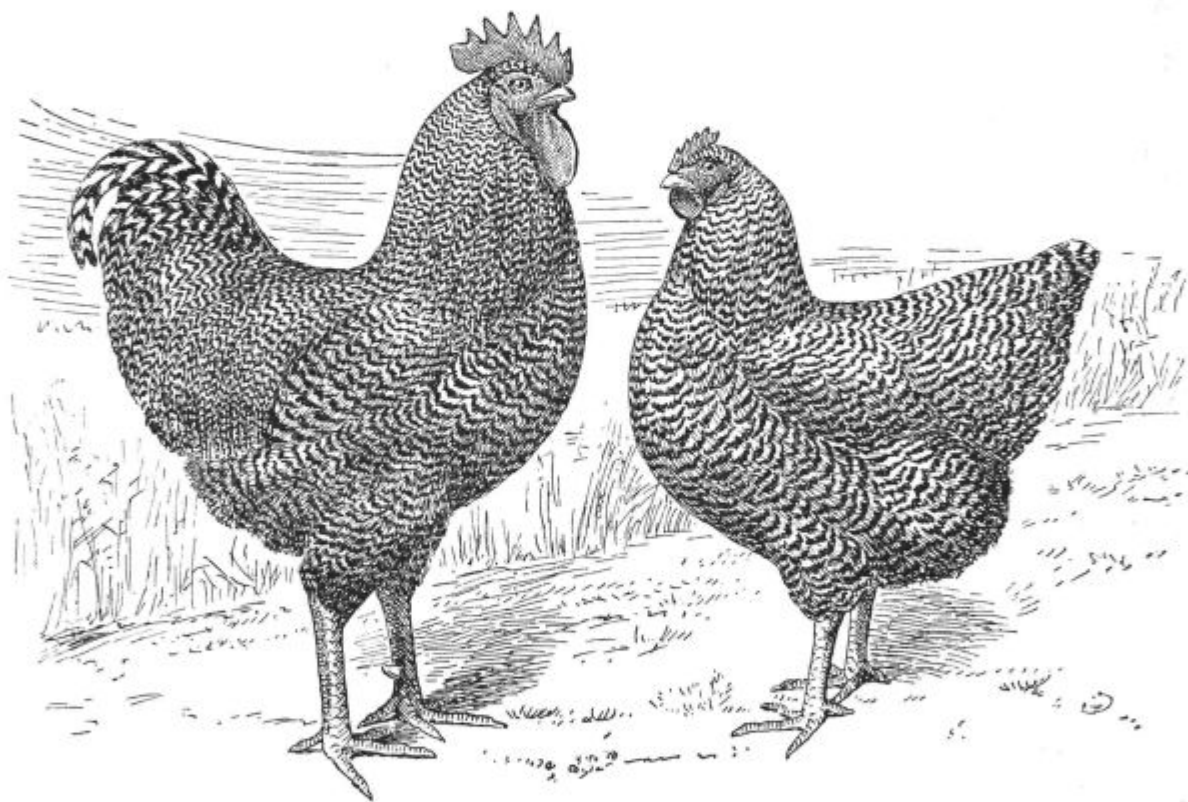
Samostojni perutninarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske je v svoji zadnji seji začasno določil, ktere pasme naj se rede v posameznih delih Kranjske. Poleg kokoši jajčaric so se določile za Gorenjsko, Dolenjsko in Notranjsko razen Krasa tudi plimetke, ki niso samo dobre jajčarice, ampak tudi dobre klavne kokoši.

Plimetke (pod. 96.) so prvotno ameriška pasma, ki je nastala pred več kot petdesetimi leti vsled križanja dominikank in črnih javank. Najbrž je v teh tudi nekoliko krvi kočinske pasme. Ta pasma se je zanesla na Angleško, odtod se je pa razširila po vsej Evropi in si je priborila mnogo prijateljev ne samo med rejci

Ker so te kokoši precej močnega telesa in imajo nežno, sočno meso ter nesejo precej velika jajca (okoli 60 do 70 gramov), se lahko priporočajo kot dobre gospodarske kokoši. Kot prvovrstno klavno žival jih seveda ne moremo imenovati, ker imajo rumeno kožo in so precej močnih kosti.

Popis telesa.

Petelin. Glava: srednjevelika, primerno vzbočena. Kljun: srednjedolg, močan, lahko ukrivljen, rumen ali rožnobarven, — rumen je bolj priljubljen. Greben: enostaven, prej majhen kakor srednjevelik, ravnostojč, lahko vzbočen, pravilno nazobčan, brez gub in bul. Obraz: gladek in temnordeč. Oči: polne, grahaste ali rdečkastorumene. Ušesnice: srednjevelike, tenke in lepo

Podoba 96.

športnih, ampak tudi med rejci koristnih živali. Njih angleško ime je „skalna plimeška kokoš“, kar znači, da je zelo trdna.

Njene posebne prednosti sta precejšnja velikost in teža, dalje se odlikuje po sočnem mesu, je dobra jajčarica in precej dobra koklja. Trdna je in posebno trpežna, hitro rase in se jako rada in mnogo pase. Noge so gole (glej podobo).

Najbolj razširjene so jerebičaste plimetke. Ameriške so nekoliko svetlejše in manjše, angleške so pa nekoliko temnejše in večje, vendar so ameriške lepše.

Razen te barve so znane tudi črne, bele, rumene prepeličaste in take, ki spominjajo na brahmo.

rdeče. Podbradek: zmerno velik, podolgast in nekoliko trd. Vrat: precej dolg, pokončen, lahko vkrivljen z dolgim, na hrbet in preko ram segajočim perjem. Rame: široke, vendar ne predstoječe. Hrbet: precej dolg, videti je pa krajši vsled dolgega perja, ki ga zakriva. Rep: kratek, sklenjen, nekoliko nazaj pobešen. Veliko zakrivljeno perje, takozvani krivci nekoliko zakrivajo drugo perje v repu. (Širok rep in raven hrbet nista priljubljena.) Prsi: široke, polne, vzbočene, globoke. Peruti: precej majhne, sklenjene ter k truplu pritisnjene. Stegna: primerno dolga in močna. Kraki: dolgi in močni, goli in živorumeni. Prsti: štirje dolgi, ravni, široko narazen in kakor kraki tudi rumeni in goli.

Trebuh in zadnji del: širok, poln in globok. Postava: dolgo, močno truplo; dobro vzrasel in dobro rejen petelin tehta $4\frac{1}{2}$ do 5 kg, starejši petelini tehtajo celo do 6 kg. Telo je skoraj vodoravno, le spredaj nekoliko pokončno, tako da je hrbet malce nazaj nagnjen. Telo ni nerodno, ampak živahno. Petelin kaže pogum in moč.

Kokoš. Ta je v vsem zelo podobna petelinu, le manjša je, greben in ušesnice so manj razvite. Zadnji del je močnejši, stegna so bolj razvita. Teža 3 do 4 kg. Je seveda odvisna tudi od starosti.

Perje. Jerebičaste plimetke so, dasi najtežavnejše za rejo od vseh drugobarvnih vrst, najstarejše in najbolj priljubljene. Barva perja mora biti pri petelinu kakor tudi pri kokoši bela in črna in povsod enako porazdeljena. Črna barva mora biti z belo povsod enako široka. Splošnji vtis te barve je tak, kakor da je nekako trakastovalovito porazdeljena. Črna barva pa ne sme preveč bosti v oči. Petelini imajo večkrat po vratu nekoliko svetlejšo, nekako vodeno barvo.

Rjava ali siva barva je napačna.

Gospodarska prednost plimetek.

V Ameriki so plimetke kaj priljubljene kot gospodarsko koristne kakor tudi kot športne živali. Tudi v Evropi so si pridobile mnogo prijateljev in ne zastoj, kajti zdravja so prav železnega, čudovito dobro so se doslej tudi privadile na vsak kraj in vsako podnebje. Vzgoja piščancev je tudi kaj lahka in varna. V nekem slučaju je znesla iz Amerike v Nemčijo vpeljana kokoš že takoj naslednji dan — jajce, in se splošno trdi, da prevozne neugodnosti plimetke prav dobro prenašajo. S perjem dobro obraščene čistokrvne kokoši so prav izborne jajčarice tudi pozimi, še celo če so kurnjaki mrzli. Piščanci, zlasti jerebičasti, zelo hitro rasejo in skoraj nikoli nobeden vsled vremenskih nezgod ne pogine. Zgodi se, da začno kokoši nesti jajca že v 5. ali 6., največkrat pa seveda izneso prvo jajce šele v 7. ali 9. mesecu. Zato se tudi nujno priporoča valjenje za to pasmo v marcu ali v aprilu. Jajca doraslih kokoši tehtajo največkrat po 65 do 70 gramov, včasih pa so težka celo do 80 gramov. Barva jajec je rjava, rumenjak je velik, tolst in posebno okusen. Na Angleškem n. pr. veliko bolj cenijo in dražje plačujejo jajca z rjavo lupino, kakor z belo. Dobra jajčarica znese na leto do 160 jajec. Povprečno pa znesejo kokoši ob pravilni krmi in reji na leto do 140 jajec. Amerikanci trdijo, da znese vsaka kokoš povprečno gotovo 200 jajec, toda ta je bržčas bosa. Piščanci se dajo dobro spitati ter jim gre krma prav v slast. Plimetke se dobro pasejo. Če jih pičlo krmimo, si tudi same vedo poiskati hrane. Kokanje v prvem letu ni prav posebno, pač pa narašča leto za leto.

Za pleme je odbrati le najboljše živali s pravilno in čisto barvo ter z golimi kraki. J.

Kako se določi starost pri perutnini.

Tako gotovih in zanesljivih znakov za določanje starosti pri perutnini ne najdemo, kakor n. pr. pri konjih (po zobeh) in pri goveji živini (po zobeh in rogovih). Vendar pa moremo tudi pri perutnini vsaj približno določati starost.

Pri petelinu opazujemo njegovo starost po ostrogi, ki jo ima na nogah. Pri 4 do 5 mesecev starih petelinov se ostroga še jako malo vidi, pozna se kot nekak-

šna bradavica. Leto star petelin pa ima ostrogo 11 do 15 milimetrov dolgo. Vsako naslednje leto mu zraste približno za 10 milimetrov (1 centimeter). Ta ostroga se navadno od tretjega do petega leta zakrivi navzgor.

Mlade kokoši spoznamo po tem, da še nimajo popolnega perja, da imajo mehko, svežerdečo rožo, fine, gladke ušesnice in ravnotak podbradek; noge so gladke in so take, kakor da bi bile pokrite z majhnimi luskami, kremplji so špičasti in ostri. Noge starih kokoši imajo velike luske, tope kremplje, roža, ušesnice in podbradek pa so nabrani v gube. Barva nog je pri starih kokoših nekako bleda in nerazločna, dočim imajo mlade kokoši mesnobarvne noge. J.

Kakšno je čisto jajce.

Če sveže jajce tako primemo z dvema prstoma po njegovi dolžini, da je kakor v nekakem okviru in ga potem držimo proti solnčni luči ali pa proti močni luči dobre svetilke, tedaj zapazimo njegovo vsebino, ki je v sredini jajca prosojna. Pri starejših jajcih je vsebina najbolj čista proti špičastemu koncu. V svežih jajcih tudi zapazimo mali zračni prostor, ki je jako dobro viden; kolikor starejše je jajce, tem večji je zračni prostor. Dostikrat vidimo v jajcu po več dobro vidnih temnih pik, ki se v starem jajcu združijo v eno samo veliko temno piko, in tedaj jajce ni več prosojno (se več skozi ne vidi). Stara, za kuhinjo neporabna jajca tudi klopočejo, če jih stresamo z roko (klopotci).

Za tako pregledovanje se dobivajo tudi posebne priprave, ki pač niso drage. S temi se vedno lahko dožene, je li jajce še porabno za človeško hrano ali ne. Ta priprava je pa za naše gospodinje še druge važnosti, ker se da že po par dnevih spoznati, katera onih jajec so oplojena, ki smo jih koklji podložili, in katera niso oplojena.

Drugi zopet skušajo dognati starost jajec s pomočjo v vodi raztopljene kuhinjske soli. V 1 litru vode se raztopi četrta funta kuhinjske soli. Popolnoma sveže jajce se v tej raztopini potopi prav do dna, in čim više nad dnem posode plava, tem starejše je.

Pametne gospodinje navadno vselej jajce vbijejo v posebno posodico, preden ga hočejo za kuho porabiti. Če jajce ni sveže, ga seveda tudi ne porabijo. To je seveda najboljši poskus. Kako pa naj si pomagajo tedaj, kadar hočejo jajce v trdo skuhati? Tedaj ga morajo seveda prej po enem zgoraj navedenih načinov preskusiti, kajti gotovo bi jim ne bilo všeč, če bi pred koga na mizo postavile staro, smrdljivo jajce. J.

Zakaj kokodaka kokoš, kadar znese jajce.

Kadar kokoš znese jajce, začne močno kokodakati, nekteri pravijo tudi, da „se jezi“. Zakaj pa to? Morda hoče opozoriti gospodinjo, da je znesla jajce? Ne, gotovo ne. Morda pa stem naznanja kako bolest, morda veselje? Tudi ne. Zakaj pa potem kokodaka; brez vzroka gotovo ne? S svojim kokodakanjem edino kliče in vabi petelina. Temu seveda ne misli na ta način naznaniti veselega dogodka, da je znesla jajce, vzrok tiči vse drugje. Kakor hitro je znesla jajce, se ji zopet zbudi poželjenje do kopčanja in to hoče petelinu naznaniti. Pri naših domačih kokoših je to pač odveč, ker jo čaka že par petelinov takoj ko zapusti gnezdo. To

kokodakanje jim je ostalo od davno preteklih časov, ko so živele še divje in ni bilo petelinov tako pri rokah, ampak so jih morale na daleč opozoriti: „Tukaj smo!“ Da je temu res tako, nam svedoči pri nas živeča divja kura. Vendar pa ta ne vabi petelina v bližini gnezda, da bi svojega gnezda ne izdala, ampak šele v večji oddaljenosti. Naše domače kokoši so pa na tako opreznost že popolnoma pozabile in vselej kokodakajo prav v bližini gnezda. Naše gospodinje to tudi dobro vedo, in če imajo take kokoši, ki vsakokrat na drugem mestu neso, jih takoj poiščejo, kakor hitro zakodakajo. Vedo, da je kokoš znesla jajce, in sicer tam blizu, kjer kokodaka. J.

Mehke noge pri piščancih ali krivica (rachitis).

Pri piščancih razlikujemo dvoje podobnih bolezni. Prva je, da imajo pošibljene noge, ki so nastale najbrž vsled tega, ker so pretrda tla, koder piščanci hodijo. Zato je kaj lahko, da se jim nežne, še mehke nožice skrivajo. O tem sem omenil v zadnjem „Perutninarju“. Druga bolezen je pa povsem drugačnega izvora. Pojavlja se, če živalcam tedaj, ko najbolj rasejo in ko se jim prične delati perje, manjka potrebne hrane, take hrane, da more žival z njo utrditi še mehke koščice in tvoriti perje. Zato potrebujejo piščanci predvsem živalskih beljakovin in klejnih snovi ali rožnine ter kolagena. Če nimajo dovolj take hrane, tedaj morajo zlasti perje tvoriti iz sebe. Pri tem seveda oslabe, kosti potemtakem tudi ne dobijo dovolj hranilnih snovi ter se pošibijo ali na razne načine zvijejo — in nastanejo takomenovane mehke noge ali krivice, ki jih lahko primerjamo s slično boleznijo pri otrocih, ki jo tudi krivico imenujemo.

Tako bolezen opazujemo pri piščancih, ki so 14 dni do 3 tedne stari, ker se ravno takrat pri njih začne pojavljati pravo perje. Če morejo piščanci prosto okoli tekati in brskati, najdejo raznih črvov, glist i. dr. ter jih pozobljejo. Na ta način dobivajo dovolj onih snovi, ki jih potrebujejo za tvorjenje perja in učvrščevanje kosti. Če pa piščanci ne morejo okoli tekati, ampak so kje zaprti in ne dobivajo primerne hrane, tedaj se seveda pojavi krivica tudi tedaj, če hodijo po mehkih tleh. Na trdih tleh se to zgodi še prej in se jim noge pošibijo lahko tudi kljub temu, da imajo primerno hrano.

Proti takim nepravilnostim si pomagamo s fosforovokislino ali klajnim apnom, z ribjo moko, z nerazklesanimi zdrobljenimi kostmi itd. Samo klajno apno pa more pri perutnini komaj zadostiti; na vsak način je treba dajati tudi nekaj ribje moke ali zdrobljenih nerazklesanih kosti, kajti ob času, ko živalim začne rasti perje, predvsem potrebujejo beljakovin (v teh že dobijo primerno množino apna) in klejnih snovi. Poleg tega je prav umestno, da imajo tudi dovolj vode, ki je v njej raztopljen prav malo zelene galice (glej „Perutninarja“ z dne 15. marca t. l.) in da se jim daje zdrobljeno bukovno oglje, ki ga prav hlastno uživajo in porabijo velike množine. J.

Tekme v nesenju.

Na Angleškem igrajo tekme v nesenju veliko vlogo. Dočim so take tekme dosedaj trajale le naj-

dalje tri do štiri mesece, je oktobra preteklega leta „Utility Poultry Club“ napravil tako tekmo, ki naj obsega veliko število živali in ki traja eno celo leto. Te tekme se vdeleži 600 kokoši, ki so razdeljene v 100 oddelkov in vsak oddelek ima potemtakem 6 kokoši. Te tekme se vrše na kmetijskem učilišču Karper Adams Agricultural of Newport v grofiji Shropshire. Darila za največjo koristnost obstoje iz svetinj ali pa iz denarnih premij. O tem natančneje poroča baron dr. Hennem v „Poročilih strokovnih poročevalcev c. kr. kmetijskega ministrstva“ takole.

Čeprav se je prireditve začela šele 15. oktobra, so morale biti kokoši že 15. septembra na mestu, da se privadijo. Vsak zgoraj omenjeni oddelek („pen“) ima majhno leseno hišico s steklenimi okni in tekališče v velikosti 200 kvadratnih metrov, kamor se spuščajo kokoši na gotove čase, enkrat na eno, drugič na drugo polovico. Zaklopna gnezda v hišici ne služijo samo za nadzorovanje, koliko jajec da vsak oddelek, marveč tudi v to, da je mogoče zasledovati kakovost vsake posamezne živali. Kokoši se krmijo z ovsom, s koruzo, z ječmenom, z ajdo, z grahovo moko, z otrobi, z mesom, s konopljami, s kostno moko in s kuhano zelenjavo. Množino piče določi vodstvo. Odločilno za odmero koristnosti in priznanje daril ni število znesenih jajec, ampak njihova vrednost, torej kakovost. Znesena jajca se porazdelijo v tri razrede. Ona ki tehtajo po 50 gramov ali več, se zaračunijo po tržnih cenah, določenih od kmetijskega ministrstva; ona jajca, ki tehtajo manj kakor po 50 gramov, pa vendar več kakor po 37½ gramov, se zaračunijo 15% (odstotkov) ceneje. Jajca, ki ne tehtajo niti po 37½ grama, se pač po številu navedejo, za odmero vrednosti se pa ne vpoštevajo. Uspehi se priobčjujejo vsake štiri tedne po priglednem odboru. Uspeh od srede oktobra do srede novembra je bil kljub temu, da mnogo kokoši ni nič neslo, vseeno 1558 jajec. Najboljši je bil oddelek belih vajandotek, ki so znesle 64 jajec, dasi dve kokoši nista nič nesli; najvišje število za posamezne kokoši, in sicer za štiri, je znašalo 22 jajec. Tudi v drugem mesecu so bile bele vajandotke najboljše, toda neki drug oddelek kakor v prvem mesecu. Znesle so 96 jajec. Na drugem mestu so bile rjavorumene rokse. Znesle so 84 jajec; najboljši posamezni uspehi so bili 23 jajec v 28 dneh. V tretjem mesecu so pa rjavorumene rokse prekosile bele vajandotke. Pripomniti je treba tudi, da se lahke pasme, kakor bele in črne italijanke, zelo bližajo koristim težkih plemen, dasi so se doslej težke pasme še najbolj izkazale. Koncem tretjega meseca so koristili šestih najboljših oddelkov naslednje:

Štev. oddelka	p a s m a	število jajec	Denarna vrednost
86	rjavorumene rokse	257	K 48-62
60	bele vajandotke	244	„ 42-80
32	bele vajandotke	243	„ 41-42
45	bele vajandotke	212	„ 34-80
80	rjavorumene orpingtonke .	200	„ 34-80
24	črne italijanke	189	„ 34-75

Vobče se razdeli vdeleženih 100 pasem takole: Bele vajandotke 31 oddelkov, bele italijanke 18 oddelkov, rjavorumene orpingtonke 13 oddelkov, rodajslendke, rdeče in rjavorumene plimetke po 7 oddelkov, ankonke 6 oddelkov, črne italijanke in labreske po 3 oddelke,

faverolk, belih orpingtonk, črnih vajandotek, minork itd. je po dva, oziroma en oddelek.

Opomnja. Če primerjamo število znesenih jajec in pa denarno vrednost, zapazimo, da je izmed šestih najboljših oddelkov italijanski oddelek najslabši. Vendar nam ti podatki dajo upati, da do konca leta morda italijanke dosežejo boljše mesto, kajti bele vajandotke so znesle 212 jajec (oddelek št. 45.), ki so vredna 34.80 K, črne italijanke so pa znesle samo 189 jajec, torej 23 jajec manj, in vendar je denarna vrednost jajec črnih italijank 34.75 K (torej, dasi 23 jajec manj, vendar samo za 5 vinarjev manjša). Splošno je znano, da so italijanke najboljše jajčarice, in tudi tu se je izkazalo, da je kakovost jajec italijanskih kokoši v primeri z vajandotkami mnogo boljša. Orpingtonke so znesle 200 jajec in je njih vrednost 34.80 K, italijanke so jih pa znesle v primeri s temi 11 manj, in vendar je njihova denarna vrednost zopet samo za 5 vinarjev manjša. Če računamo vrednost enega jajca, tedaj so rjavorumene rokse na prvem mestu. Eno jajce je vredno 18.9 vin. Za njo pridejo italijanke (1 jajce 18.4 vin.), potem vajandotke s štev. 60. (1 jajce 17.5 vin.), dalje slede orpingtonke (1 jajce 17.4 vin.), vajandotke s štev. 32. (1 jajce 17.0 vin.), vajandotke s štev. 45. (1 jajce 16.4 vin.).

Dasi so italijanke znesle najmanj jajec, stoje vendar po kakovosti teh na drugem mestu. Ker so pa drugi oddelki dali več jajec, je skupna vrednost povsod večja kakor pri italijankah, vendar je razloček med zadnjima dvema samo 5 vinarjev. Če bodo do konca leta, t. j. do 15. oktobra t. l. italijanke nekoliko bolj nesle, si bodo pač mogle priboriti prav lepo darilo. Radovedni smo, kakšen bo zaključek koncem tekmovalnega leta.

J.

Perutninarske vesti.

Razstava perutnine v Št. Jerneju. Samostojni perutninarski odsek c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani priredi o priliki razstave prasičev v Št. Jerneju v torek, 16. septembra t. l. razstavo perutnine v zvezi s premovanjem. Namen razstave je, pokazati dosednji razvoj dolenjskega perutninarstva in spodbuditi naše gospodinje k nadaljnjemu napredku v tej važni gospodarski panogi. V razstavo se pripušča vsa domača perutnina, kokoši, race gosi in purani; od vsake najmanj po 3 živali, 1 samec in 2 samici, n. pr. 1 petelin in 2 kokoši itd. Živali se morajo razstaviti v čednih, dosti velikih kurnikih. Kdor želi razstaviti svoje živali, se mora prijaviti do 15. avgusta t. l. pri svojem županstvu ali pa pri kmetijskem društvu v Št. Jerneju in mora povedati, kakšno perutnino in koliko je želi razstaviti. Županstva po sodnih okrajih Kostanjevica, Krško, Mokronog in Novo mesto so naprošena, da sprejemajo do 15. avgusta priglasi k razstavi in jih potem pošljejo kmetijskemu društvu v Št. Jerneju.

Razstava perutnine v Št. Jerneju. Opozarjamo naše gospodarje in gospodinje na to razstavo, ki se bo vršila dne

16. septembra t. l. v Št. Jerneju. Vdeležiti se je morejo posestniki iz sodnih okrajev Krško, Mokronog, Kostanjevica in Novo mesto. Ker je perutninarstvo po Dolenjskem za nas jako važno se ga hoče s takimi razstavami tudi pospeševati. Dolenjska zalaga zlasti z jajci ne samo domače potrebe ampak prodaja tudi jako veliko v Ljubljano, na Gorenjsko in v primorska mesta. Slične razstave bo prirejal samostojni perutninarski odsek tudi po drugih delih dežele, da se povzdigne zlasti reja kokoši, ki da naši deželi mnogo zasluga in bi ga dajala lahko še več, če bi se razumno redilo primerne pasme, t. j. take pasme, ki odgovarjajo našim krajevnim, podnebnim razmeram in zahtevam kupcev.

J.

Razstava v Karlovcu, ki smo o njej poročali že v „Perutninarju“ dne 31. marca t. l., se bo vršila od 3. do 8. septembra t. l.

J.

Samostojni perutninarski odsek

c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani

priredi

o priliki prasičje razstave v Št. Jerneju

dne 16. septembra 1913

razstavo perutnine.

Namen razstavi je, pokazati dosednji razvoj dolenjskega perutninarstva in spodbuditi naše gospodinje in gospodarje k nadaljnjemu napredku v tej važni gospodarski panogi.

Določila za razstavo:

1. Pravico do premij imajo razstavljalci iz sodnih okrajev Kostanjevica, Krško, Mokronog in Novo mesto.
2. Živali morajo biti domače reje.
3. Kdor hoče razstaviti svojo perutnino, se mora prijaviti pri svojem županstvu ali kmetijskem društvu v Št. Jerneju in mora naznaniti, koliko živali želi razstaviti.
4. V razstavo se pripušča vsa domača perutnina, kokoši, race, gosi in purani.
5. Od vsake vrste domače perutnine je razstaviti po 3 živali, 1 samca in 2 samici, torej 1 petelina in 2 kokoši itd.
6. Živali je razstaviti v čednih, dosti visokih in prostornih kurnikih.
7. Za lepe živali je določenih 50 premij po 5 in 10 K.
8. Do osmih dopoldne morajo biti živali na mestu razstave.

Samostojni perutninarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske
v Ljubljani, dne 10. julija 1913.

Viljem Rohrman,
načelnik.

Gustav Piro,
ravnatelj.